

SIRBİSTAN 2020

GENEL BİLGİLER

COĞRAFI KONUM

Sırbistan, Avrupa'nın Güney Doğusunda, Balkan Yarımadası'nın orta kesiminde bulunmakta, Avrupa ile Asya'yı birbirine bağlayan Pan Avrupa Koridorunda yer almaktadır. Ülkenin Kuzeyinde Macaristan, batısında Hırvatistan ve Bosna Hersek, güneyinde Makedonya ve Kosova, doğusunda Romanya ve Bulgaristan bulunur. Karadağ'ın ayrılmasından sonra Sırbistan'ın deniz çıkış noktası kalmamıştır. Ülkedeki coğrafi özellikler bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. Ülkenin kuzeybatısında Voyvodina'yı kapsayan bölgede verimli ovalar, Sumadiya'da alçak tepeler, ülkenin doğusu, ortası ve batısında ise yüksek dağlık bölgeler göze çarpmaktadır. Ülke ormanlık alanlar bakımından zengindir. Ormanlar ülke topraklarının yaklaşık 28.580 km²'sini kaplamaktadır. Sırbistan'da akarsuların toplam uzunlukları 3.180 km'dir. Ülkenin en önemli akarsularından biri olan Tuna nehri 589 km uzunluğa sahiptir. İklim ülkenin ortalarında ve batısında kıtasaldır. İç bölgelerde yaz aylarında sıcaklık 30 dereceyi aşarak kuraklığa neden olabilmektedir.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

1945 yılında kurulan ve altı Cumhuriyet (Bosna-Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Makedonya, Slovenya ve Sırbistan Sosyalist Cumhuriyetleri) ile iki özerk bölgeden (Kosova ve Voyvodina) oluşan Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'nin dağılma sürecine girmesi sonucu 27 Nisan 1992 tarihinde kabul edilen anayasa uyarınca Sırbistan ve Karadağ'dan oluşan yeni Yugoslavya Federal Cumhuriyeti kurulmuştur.

Sırbistan ve Karadağ'ın ilişkilerinin yeniden tanımlanması çerçevesinde 2002'de imzalanan Belgrad Anlaşması'nın ardından 4 Şubat 2003 tarihinde Anayasal Şart resmen kabul edilmiş, ülkenin adı Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği olmuştur. Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği'nin bir parçası olan Karadağ, 21 Mayıs 2006 tarihinde düzenlenen referandumun ardından, 3 Haziran 2006 tarihinde bağımsızlığını ilan etmiştir. Sırbistan Parlamentosu ise 5 Haziran 2006 tarihinde aldığı bir kararla, Sırbistan Cumhuriyeti'nin, Sırbistan ve Karadağ Devlet Birliği'nin "ardıl devleti" olduğunu ilan etmiştir. 2009 yılında Sırbistan Millî Meclisi ülkeyi 7 istatistiksel bölgeye ayıran "Eşit Bölgesel Kalkınma Kanunu" çıkarmıştır. 7 Nisan 2010 tarihinde Kanun tadil edilmiş, bölge sayısı 5 olarak düzenlenmiştir; Voyvodina, Belgrad, Şumadiya ve Batı Sırbistan, Güney ve Doğu Sırbistan, Kosova ve Metohiya Özerk Bölgesi. Ülkenin idari dağılımında 150 adet belediye vardır. Bu idari birimler, Sırbistan'daki yerel yönetim merkezlerini oluştururlar. Ülkede belediye alanlarından 33 tanesi şehir belediyesi yapısındadır. Sırbistan idari yapısında ayrıca 24 adet idari statüye sahip şehir vardır. Şehir yapılarından bazıları şehir belediyesi birimini oluştururken, bazı şehirler bu statüye sahip değildir. Belgrad, Novi Sad, Niş, Kragujevac, Požarevac ve Vranje olarak 6 şehir ülkedeki şehir belediyelerindendirler. Bu şehirlerin yapısında ayrıca birden fazla belediye birimi bulunur.

Kosova'nın nihai statüsü konusunda Sırbistan ve Kosova makamları arasında iki yıl süreyle sürdürülen müzakerelerden bir sonuç alınmaması üzerine Kosova 17 Şubat 2008 tarihinde bağımsızlık ilan etmiştir. Sırbistan ise, Kosova'nın tek taraflı bağımsızlık ilanını Sırbistan Anayasası, BM Şartı ve 1244 sayılı BMGK kararına aykırı olduğunu ifadeyle, müzakerelerin sürdürülmesi gerektiğini savunmaya devam etmiştir. Sırbistan tek meclisli sisteme göre yönetilmektedir. Meclisin 250 üyesi 4 yılda bir yapılan seçimlerle belirlenmektedir. Devlet başkanı olan Cumhurbaşkanı 5 yılda bir iki kereden fazla olmamak üzere seçilir.

DOĞAL KAYNAKLAR

Sırbistan doğal enerji kaynakları bakımından zengin bir ülke değildir. Ülke ihtiyacının ancak %25'i yerel kaynaklardan sağlanmaktadır. Ülkenin kömür rezervlerinin gelecek 50 yılda, petrol ve gaz rezervlerinin ise 20 yıl içerisinde tükeneceği ifade edilmektedir. Hidroelektrik üretimi önemli bir enerji kaynağı olup, gelecek yıllarda daha da artırılması hedeflenmektedir. Madenler, Sırbistan endüstrisi ve ekonomisinin temel taşını oluşturmaktadır. Ülkede petrol, doğalgaz, kömür, demir, bakır, çinko, antimon, krom, altın, gümüş, magnezyum, pirit, kireç, mermer ve tuz çıkarılmaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Ülke, büyük ölçüde pazar güçlerinin hakim olduğu bir geçiş ekonomisine sahip olmakla birlikte, devlet sektörü ekonomide geniş bir alanda görülmekte ve birçok yapısal reforma hala ihtiyaç duyulmaktadır. Sırp ekonomisi temel olarak yabancı sermaye destekli imalat sektörüne ve ihracata dayanmaktadır. Dünyadaki finansal kriz, uzun vadede ülkenin kalkınması için ihtiyaç duyulan yapısal ekonomik reformları sektöre uğratmışsa da Sırbistan bu olumsuzlukları yavaş da olsa gidermeye çalışmaktadır. Sırbistan sahip olduğu 7 milyonluk nüfus ile orta ölçekli bir pazar olarak tanımlanabilir. Ülke pazar büyüklüğü açısından Güneydoğu Avrupa'da Romanya ve Bulgaristan'ın arkasından 3. sırada yer almaktadır.

Yaşanan savaşlar, uygulanan uluslararası yaptırımlar, uluslararası askeri müdahaleler ekonomik ve sosyal açıdan gerilemeye ve altyapının tahrip olmasına yol açmış, yaşam standartlarını olumsuz yönde etkilemiştir. Söz konusu dönemde GSYİH %50 oranında gerilemiş ve yoksulluk büyük oranda artmıştır. Sırbistan ekonomisinin en önemli konuları; yüksek işsizlik oranı ve yeni iş alanları yaratılması, enflasyon, yüksek kamu harcamaları, gittikçe büyüyen kamu borçlanmaları, artan kamu ve özel dış borçlar, yeni yabancı yatırımların çekilmesi ve yeniden IMF programının yürütmeye konulmasıdır. Sırbistan ekonomisini çekici kılan unsurlar arasında, ülkenin stratejik konumu, göreceli ucuz ve kalifiye olan bir işgücüne sahip olması, AB, Rusya, Türkiye ve CEFTA Ülkeleri ile yapılan Serbest Ticaret Anlaşmaları ve yabancı yatırımlara uygulanan oldukça cömert teşvik paketleri sıralanabilir. Sırbistan esnek döviz kuru politikası uygulamakta, bu durum ülkenin rekabet gücüne olumlu yönde yansımaktadır. Sırbistan'ın ekonomik yapısı, gelişmiş ekonomilerde olduğu gibi, tarım ve sanayiden hizmetler sektörüne doğru kaymaya devam etmektedir. Çoğunluğu ülkenin kuzey kısmındaki Voyvodina bölgesinde yerleşik olan geniş tarım sektörü ülke ekonomisindeki yerini hala önemle korumaktadır.

2018 yılı rakamlarına göre GSYİH'nın %6,3'ünü tarım, % 21'ini sanayi ve %55,6'sını hizmetler sektörü oluşturmaktadır. Sırbistan, kimya, tekstil, otomobil üretimi, mobilya ve gıda işleme gibi sektörler başta olmak üzere güçlü bir sanayi potansiyeline sahiptir. Ülkede başta turizm olmak üzere hizmetler sektörü GSYİH'nın yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Sırbistan ihracatı artırmak ve temel altyapı yatırımlarını güçlendirebilmek için 2010 yılında yeni bir uzun dönem ekonomik büyüme planını yürürlüğe koymuştur. Bu program uygulandığından beri Sırbistan'ın ihracatında gözle görülür bir artış kaydedilmiştir. Avrupa Birliği 2003 yılındaki Selanik Zirvesinde, Sırbistan'ı potansiyel aday ülke olarak ilan etmiş, 2009 yılında üyelik başvurusunda bulunan Ülkeye 2012 Martında da aday ülke statüsü vermiştir. Sırbistan'ın AB tam üyelik görüşmeleri Ocak 2014'ten bu yana yürütülmektedir.

DIŞ TİCARET

GENEL DURUM

*1000 Dolar	2017	2018	2019	2020
İhracat	16.946.130	19.157.001	19.557.555	19.384.734
İthalat	22.125.720	25.816.931	26.548.364	26.154.982
Hacim	39.071.850	44.973.932	46.105.919	45.539.716
Denge	-5.179.590	-6.659.930	-6.990.809	-6.770.248

Sırbistan'ın 2020 yılı toplam dış ticaret hacmi 45 milyar dolardır. Sırbistan dış ticarete 2020 yılında 6,7 milyar dolar açık vermiştir.

BAŞLICA ÜRÜNLER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER * 1000 DOLAR

GTİP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	2.596.343	2.973.330	3.042.540	15,70%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	1.339.078	1.494.026	1.498.305	7,73%
39	Plastikler Ve Mamulleri	961.516	959.451	1.007.337	5,20%
40	Kauçuk ve Mamulleri	931.725	956.528	891.704	4,60%
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	1.268.401	956.082	792.025	4,09%
10	Hububat	462.672	591.458	750.572	3,87%
08	Yenilen Meyveler Ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin Ve Kavunların Ve Karpuzların Kabukları	583.908	608.076	736.120	3,80%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş EŞya; Tarifinin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, IŞıklı Tabelalar, IŞıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	612.706	732.129	726.394	3,75%
72	Demir ve elik	1.033.138	911.942	651.034	3,36%
74	Bakır Ve Bakırdan EŞya	653.258	690.332	532.753	2,75%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan EŞya	479.617	512.138	491.415	2,54%
73	Demir Veya elikten EŞya	517.674	489.464	487.458	2,51%
24	Tütün Ve Tütün Yerine Geçen İŞlenmiş Maddeler	300.957	324.253	452.535	2,33%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	555.861	522.441	445.818	2,30%

GTIP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
61	Örme veya Kroşe Giyim Eşyası ve Aksesuarı	492.249	462.072	412.415	2,13%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	403.345	385.930	345.823	1,78%
30	Eczacılık Ürünleri	274.812	290.429	323.478	1,67%
34	Sabunlar, Yüzey-Aktif Organik Maddeler, Yıkama Müstahzarları, Yağlama Müstahzarları, Suni Mumlar, Müstahzar Mumlar, Temizleme Veya Bakım Müstahzarları, Işık Temini İçin Kullanılan Her Türlü Mumlar Ve Benzerleri, Model Yapmaya Mahsus Her Türlü Patlar, "Dişçi Mumları" Ve Alçı Esaslı Dişçilik Müstahzarları	201.360	229.772	287.083	1,48%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	395.693	333.803	285.007	1,47%
44	Ağaç Ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü	339.051	305.932	283.474	1,46%
64	Ayakkabılar, Getrler, Tozluklar Ve Benzeri Eşya; Bunların Aksamı	360.741	332.364	282.529	1,46%
23	Gıda Sanayiinin Kalıntı Ve Döküntüleri; Hayvanlar İçin Hazırlanmış Kaba Yemler	201.823	211.899	249.599	1,29%
21	Yenilen Çeşitli Gıda Müstahzarları	211.272	224.433	246.945	1,27%
22	Meşrubat, Alkollü İçkiler Ve Sirke	237.097	257.718	239.185	1,23%
12	Yağlı Tohum Ve Meyveler; Muhtelif Tane, Tohum Ve Meyveler; Sanayiide Ve Tıpta Kullanılan Bitkiler; Saman Ve Kaba Yem	181.587	179.928	237.771	1,23%
15	Hayvansal Ve Bitkisel Katı Ve Sıvı Yağlar Ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal Ve Bitkisel Mumlar	177.281	230.626	228.100	1,18%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	181.456	201.599	219.445	1,13%
62	Örülmemiş veya Kroşe Olmayan Giyim Eşyası ve Aksesuarı	212.875	209.993	195.029	1,01%
	DiĞER	2.989.504	2.979.405	3.042.836	15,70%
	TOPLAM	19.157.000	19.557.553	19.384.729	

İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

GTIP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	3.330.734	2.965.103	3.355.193	12,83%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	2.209.149	2.311.462	2.706.190	10,35%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	2.424.190	2.496.620	2.561.936	9,80%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	2.953.882	2.745.803	1.927.278	7,37%
39	Plastikler Ve Mamulleri	1.420.366	1.482.433	1.502.535	5,74%

GTİP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	1.763.389	1.610.494	1.320.733	5,05%
30	Eczacılık Ürünleri	833.597	947.577	1.230.611	4,71%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	600.661	878.794	671.161	2,57%
72	Demir ve Çelik	697.440	643.101	604.239	2,31%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan Eşya	607.669	576.076	556.772	2,13%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	518.757	506.201	506.616	1,94%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	381.890	381.218	448.389	1,71%
40	Kauçuk ve Mamulleri	380.135	413.263	396.698	1,52%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	372.179	367.339	345.203	1,32%
26	Metal Cevherleri, Cüruf Ve Kül	427.215	632.325	332.668	1,27%
38	Muhtelif Kimyasal Ürünler	310.858	290.846	322.955	1,23%
08	Yenilen Meyveler Ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin Ve Kavunların Ve Karpuzların Kabukları	222.159	234.185	301.189	1,15%
44	Ağaç Ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü	266.459	273.455	290.287	1,11%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş Eşya; Tarifinin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, Işıklı Tabelalar, Işıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	262.182	306.339	284.461	1,09%
31	Gübreler	145.102	228.095	283.665	1,08%
29	Organik Kimyasal Ürünler	261.027	248.421	273.292	1,04%
33	Uçucu Yağlar Ve Rezinoitler; Parfümeri, Kozmetik Veya Tuvalet Müstahzarları	243.891	244.337	260.413	1,00%
	DİĞER	5.183.997	5.764.877	5.672.502	21,69%
	TOPLAM	25.816.928	26.548.364	26.154.986	

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

Ülkeler	2018	2019	2020	%
Almanya	2.296.753	2.477.551	2.505.956	12,93%
İtalya	2.351.729	1.979.512	1.627.102	8,39%
Bosna-Hersek	1.510.293	1.495.549	1.361.235	7,02%
Romanya	1.137.484	1.140.931	1.258.899	6,49%
Rusya	1.020.488	976.995	913.960	4,71%
Macaristan	766.073	820.222	911.432	4,70%
Montenegro	896.013	874.521	807.010	4,16%
Çek Cumhuriyeti	579.073	651.667	724.550	3,74%
Kuzey Makedonya	725.954	739.616	721.023	3,72%
Hırvatistan	670.077	631.081	648.842	3,35%

Ülkeler	2018	2019	2020	%
Polonya	458.746	541.854	642.028	3,31%
Bulgaristan	724.932	647.067	622.953	3,21%
Slovenya	669.695	648.159	600.998	3,10%
Avusturya	522.030	634.096	545.370	2,81%
Fransa	530.147	528.276	535.222	2,76%
Hollanda	382.494	421.426	419.886	2,17%
Çin	92.614	318.351	369.166	1,90%
ABD	267.156	305.361	368.178	1,90%
Türkiye	297.149	322.235	361.881	1,87%
Slovakya	396.392	429.230	343.764	1,77%
Birleşik Krallık	317.601	364.032	332.463	1,72%
İsveç	203.204	216.730	254.057	1,31%
Belçika	204.375	215.768	226.948	1,17%
İspanya	233.292	246.502	222.700	1,15%
Cezayir	38.945	78.663	214.920	1,11%
Yunanistan	211.493	207.031	205.616	1,06%
DiĞER	1.652.792	1.645.127	1.638.569	8,45%
TOPLAM	19.156.994	19.557.553	19.384.728	

İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

Ülkeler	2018	2019	2020	%
Almanya	3.473.963	3.445.911	3.559.879	13,61%
Çin	2.167.785	2.506.052	3.249.389	12,42%
İtalya	2.419.575	2.320.959	2.197.695	8,40%
Rusya	2.036.714	2.458.188	1.583.857	6,06%
Macaristan	1.239.038	1.140.437	1.299.508	4,97%
Türkiye	982.611	1.056.194	1.143.921	4,37%
Polonya	921.596	897.834	872.736	3,34%
Romanya	709.389	815.238	821.613	3,14%
Slovenya	667.772	641.836	728.591	2,79%
Fransa	720.353	783.802	728.581	2,79%
Avusturya	720.810	754.748	670.816	2,56%
Bosna ve Hersek	681.009	677.185	603.479	2,31%
Çek Cumhuriyeti	651.754	674.344	599.645	2,29%
Hırvatistan	586.552	578.249	562.464	2,15%
Belçika	482.597	495.259	534.964	2,05%
Hollanda	423.429	424.295	474.958	1,82%
Bulgaristan	508.078	518.557	462.416	1,77%
ABD	473.808	530.268	443.050	1,69%
İspanya	383.950	395.379	427.026	1,63%
Irak	653.463	462.611	425.596	1,63%
İsviçre	259.596	326.796	343.437	1,31%
Yunanistan	361.623	324.331	341.742	1,31%
Slovakya	275.074	287.595	277.769	1,06%

Ülkeler	2018	2019	2020	%
Birleşik Krallık	292.878	259.148	270.853	1,04%
Güney Kore	223.831	213.107	265.338	1,01%
DİĞERLERİ	3.499.684	3.560.042	3.265.656	12,49%
TOPLAM	25.816.932	26.548.365	26.154.979	

TÜRKİYE İLE TİCARET

TÜRKİYE'NİN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

GTIP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
40	Kauçuk ve Mamulleri	43.752	54.307	79.138	21,87%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	20.780	30.960	33.443	9,24%
39	Plastikler Ve Mamulleri	19.202	9.740	30.885	8,53%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	6.522	27.327	27.564	7,62%
72	Demir ve Çelik	23.524	39.197	17.588	4,86%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	44.671	24.636	17.091	4,72%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	2.329	7.155	15.772	4,36%
71	Tabii Veya Kültür İnciler, Kıymetli Veya Yarı Kıymetli Taşlar, Kıymetli Metaller, Kıymetli Metallerle Kaplama Metaller Ve Bunlardan Mamul Eşya; Taklit Mücevherci Eşyası; Metal Paralar	6.416	12.967	14.791	4,09%
34	Sabunlar, Yüzey-Aktif Organik Maddeler, Yıkama Müstahzarları, Yağlama Müstahzarları, Suni Mumlar, Müstahzar Mumlar, Temizleme Veya Bakım Müstahzarları, Işık Temini İçin Kullanılan Her Türü Mumlar Ve Benzerleri, Model Yapmaya Mahsus Her Türü Patlar, "Dişçi Mumları" Ve Alçı Esaslı Dişçilik Müstahzarları	6.689	6.214	13.214	3,65%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan Eşya	7.880	11.356	13.015	3,60%
23	Gıda Sanayiinin Kalıntı Ve Döküntüleri; Hayvanlar İçin Hazırlanmış Kaba Yemler	6.188	8.960	12.246	3,38%
42	Deri Eşya; Saraciye Eşyası Ve Eyer Ve Koşum Takımları; Seyahat Eşyası, El Çantaları Ve Benzeri Mahfazalar; Hayvan Bağırsağından Mamul Eşya (İpek Böceği Bağırsağı Hariç)	12.273	17.570	11.812	3,26%
29	Organik Kimyasal Ürünler	15.740	4.054	10.913	3,02%
24	Tütün Ve Tütün Yerine Geçen İşlenmiş Maddeler	15.177	18.191	9.779	2,70%
02	Etler Ve Yenilen Sakatat	23.396	2.393	8.380	2,32%
15	Hayvansal Ve Bitkisel Katı Ve Sıvı Yağlar Ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal Ve Bitkisel Mumlar	0	10.097	6.620	1,83%
	DİĞERLERİ	42.608	37.117	39.629	10,95%
	TOPLAM	297.147	322.241	361.880	

TÜRKİYE'NİN İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

GTIP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	76.322	87.579	112.134	9,80%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	85.676	84.326	90.331	7,90%

GTİP	AÇIKLAMA	2018	2019	2020	%
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	94.040	111.970	90.060	7,87%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	84.805	86.207	88.504	7,74%
39	Plastikler Ve Mamulleri	72.377	75.797	79.484	6,95%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	42.746	45.934	58.855	5,15%
72	Demir ve Çelik	23.323	36.929	55.955	4,89%
62	Örülmemiş veya Kroşe Olmayan Giyim Eşyası ve Aksesuarı	42.413	50.619	50.174	4,39%
61	Örme veya Kroşe Giyim Eşyası ve Aksesuarı	34.149	42.820	49.135	4,30%
08	Yenilen Meyveler Ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin Ve Kavunların Ve Karpuzların Kabukları	40.051	34.917	46.718	4,08%
60	Örme veya Kroşe Eşya	50.917	48.658	42.324	3,70%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	30.402	28.513	31.805	2,78%
52	Pamuk	25.961	30.598	28.321	2,48%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş Eşya; Tarifinin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, Işıklı Tabelalar, Işıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	10.459	14.962	22.894	2,00%
40	Kauçuk ve Mamulleri	15.348	20.781	21.226	1,86%
34	Sabunlar, Yüzey-Aktif Organik Maddeler, Yıkama Müstahzarları, Yağlama Müstahzarları, Suni Mumlar, Müstahzar Mumlar, Temizleme Veya Bakım Müstahzarları, Işık Temini İçin Kullanılan Her Türü Mumlar Ve Benzerleri, Model Yapmaya Mahsus Her Türü Patlar, "Dişçi Mumları" Ve Alçı Esaslı Dişçilik Müstahzarları	10.247	10.469	19.012	1,66%
63	Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya; Takımlar; Kullanılmış Giyim Eşyası Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Kullanılmış Eşya; Paçavralar	11.670	12.197	15.879	1,39%
54	Sentetik Ve Suni Filamentler, Şeritler Ve Benzeri Sentetik Ve Suni Dokumaya Elverişli Maddeler	14.358	14.378	15.005	1,31%
59	Emdirilmiş, Sıvanmış, Kaplanmış veya Lamine Edilmiş Dokumaya Elverişli Mensucat; Dokumaya Elverişli Maddelerden Teknik Eşya	15.139	15.663	12.568	1,10%
69	Seramik Mamulleri	5.566	7.964	12.269	1,07%
	DİĞERLERİ	196.643	194.910	201.266	17,59%
	TOPLAM	982.612	1.056.191	1.143.919	

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DIŞ TİCARET POLİTİKASI (İTHALAT REJİMİ, İHRACAT REJİMİ)

Sırbistan'da dış ticaret ile ilgili konular, Dış Ticaret Kanunu ("Off. Herald of RS", Nos. 36/2009, 36/2011 - other act, 88/2011 and 89/2015 - other act, <https://www.paragraf.rs/propisi/foreigntrade-act.html>) ile dzenlenmektedir. Söz konusu dzenleme kapsamında, Sırbistan'da dış ticaret faaliyetleri Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ-WTO) kuralları ve Avrupa Birliği'nin (AB) dzenlemeleri ile uyumlaŐtırılmıŐtır. Ancak Sırbistan henüz DTÖ üyesi değildir. Bununla birlikte söz konusu Kanuna göre, silahlanma, askeri teğhizat (<https://mtt.gov.rs/en/download/Arms%20Control%20Law.pdf>) ve çift amaçlı malların (<https://mtt.gov.rs/en/download/Law%20dual-use-goods.pdf>) dış ticareti ayrı bir yasa ile dzenlenmektedir. Bahse konu dzenlemede temel olarak, dış ticaretin liberal olduğu ve herhangi bir kısıtlamanın bulunmadığını belirtmektedir. Ancak, bazı ürünlerin ithalatında çeşitli sınırlandırmalar mevcuttur. Örnek olarak ilaç, kan ürünleri, vitamin, vb. eczacılık ürünleri, tıbbi cihazlar, radyo aktif maddeler, silah vb. çeşitli ürünlerin ithalatı için lisans gerekliliği bulunmaktadır. Detaylı bilgi Sırbistan Gümrük idaresinden edinilmelidir. (<https://www.carina.rs/lat/Stranice/Default.aspx>).

Sırp gümrük mevzuatı büyük ölçüde AB gümrük mevzuatı ile uyumludur. Sırbistan'ın, AB'ye katılım müzakereleri kapsamında 29. Fasıl olan "Gümrük Birliği" faslı 2017 yılı Haziran ayında açılmıŐtır. Fasıldaki müzakerenin temel amacı, Sırp gümrük politikasının, AB gümrük politikasına tam olarak uyumlaŐtırılmasıdır. 2010 yılında yürürlüğe giren mevcut Gümrük Kanunu (<https://www.carina.rs/lat/Zakoni%20latinicaa/Carinskizakon-lat.pdf>), gümrük prosedürlerinin standartlaŐtırılması ve gümrük idarelerinin iŐleyiŐinin modernleŐtirilmesi için çok önemli bir adımdır.

Sırbistan Dünya Gümrük Örgütü (WCO) üyesidir. Gümrük tariflerinin belirlenmesi için kullanılan ürün sınıflandırmaları, "Harmonized System" ile uyumlaŐtırılmıŐtır. Sırbistan dış ticaret ile ilgili yasalarını dzenlerken DTÖ ve Dünya Gümrük Örgütü'nün tavsiyelerini dikkate almaktadır. Sırbistan malların transit geçiŐi ve geçici ithalat konularını dzenleyen; TIR Karneleri Himayesinde Uluslararası EŞya TaŐınmasına Dair Gümrük SözleŐmesi (TIR SözleŐmesi), Malların Geçici Kabulüne İliŐkin ATA Karnesi SözleŐmesi (ATA SözleŐmesi) ve Geçici İthalat SözleŐmesi (İstanbul SözleŐmesi) anlaşmalarına da taraf ülkedir.

GÜMRÜK TARİFELERİ

Sırbistan Dünya Gümrük Örgütü'nün üyesidir ve Harmonize Sistem Konvansiyonuna taraf Ülke konumundadır. Buna ek olarak AB'nin ortak nomanklatürüne de uyum sağlanmışır. Sırbistan'a ithal edilen mallar gümrük vergisine tabi olup, gümrük vergileri "Gümrük Kanunu" ve "Gümrük Tarife Kanunu" çerçevesinde dzenlenmektedir.

Sırbistan'ın gümrük vergileri genel olarak yüksek oranlarda değildir. Ülkeler arası ticarete belirlenen gümrük vergisi oranlarının kamuya açık bir kaynak olan "Market Access Map" (<https://www.macmap.org/>) sitesinden kontrol edilmesi mümkündür. "Macmap", Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Center-ITC)'nin bir hizmetidir. Gümrük politikası; Tarım, Deri sanayii, Mobilya sanayii, Tekstil sanayii, Elektrikli ev aletleri sektörlerini korumayı amaçlamaktadır. Ayrıca Sırbistan'da üretilemeyen yarı mamuller, hammaddeler, ihracata yönelik üretim yapan ve iç talebin yüksek olduğu sektörlerce kullanılan girdilerin ithalatında diğer ürünlere nazaran göreceli olarak daha düşük gümrük vergisi uygulanmaktadır. Bu sektörlerin başlıcaları; Metalürji, Renkli metaller, Alüminyum, AĞaç ürünleri, Tekstil sanayii'dir.

İthalatta uygulanan güncel vergi oranlarına Sırbistan Maliye Bakanlığı, Gümrük İdaresi'nin (<https://www.carina.rs/en/Pages/default.aspx>) web sayfasından ulaŐılabilir.

ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Ülkede ürün standartları ile ilgili uygulamaları Sırbistan Standardizasyon Enstitüsü takip etmektedir. Detaylı bilgilere ve dzenlemelere, söz konusu kuruluşun (<https://iss.rs/en/>)web

sayfasından ulaşılması mümkündür. Sırbistan'da mevcut standartlar Dünya Ticaret Örgütü ölçütlerine göre revize edilmektedir. Bu nedenle ticarete teknik açıdan engel olunması durumu da ortadan kalkmaktadır.

1 Ocak 2006 tarihinde yürürlüğe giren Standartlar Yasasına göre, standartlar ISO, IEC, CEN, CENELEC tarafından kullanılan resmi dillerden birinde de yayınlanmak durumundadır. ISS yayım dili olarak İngilizceyi seçmiştir.

Ekonomi Bakanlığı genel standartlardan, teknik düzenlemelerden ve akreditasyondan sorumludur (https://tehnis.privreda.gov.rs/en/tehnispretraga_registara.html). Bu alandaki yasal düzenlemeler söz konusu Bakanlık tarafından gerçekleştirilmektedir. Ayrıca her Bakanlık kendi faaliyet alanına giren konularda teknik düzenlemelerin yapılmasından sorumludur. Teknik Düzenlemeler, Uygunluk Değerlendirme Prosedürü Yasasına göre teknik düzenlemeye tabi bulunan bir ürün, gerekli sertifikalara sahip olmadığı ve uygunluk değerlendirmesinden geçmediği sürece satılamaz ve kullanılamaz. Teknik düzenlemeler mevcut bulunan herhangi bir standarda atıfta bulunabilir veya o standardı içerebilir.

Ekonomi Bakanlığı teknik düzenlemeler ile ilgili kayıtları tutmakla yükümlüdür. Uygunluk değerlendirmesi ile ilgili süreç doğrudan teknik düzenlemenin içinde veya atıfta bulunulan standartta yer alabilir. Uygunluk Sertifikası, Bakanlık tarafından yetkilendirilen kuruluşlar tarafından verilebilmektedir. Tarım, Orman ve Su Yönetimi Bakanlığı dış ticarete tarım ve gıda ürünlerinin kalite kontrolünden sorumludur. Dış Ticarete Tarım ve Gıda Ürünlerinin Kalite Kontrolü Yasası, ithal ve ihraç edilen ürünlere, paketleme, deklarasyon, etiketleme ve nakliye konularında kalite koşullarına uygunluk ile ilgili olarak uygulanmaktadır.

Kalite ile ilgili sertifikalar Bakanlığın bünyesinde bulunan bölümleri tarafından hazırlanmaktadır. Sertifikalandırılmış her ürün sertifika ile ilgili işareti taşımak zorundadır. İşaret, ürünün gerekli olan testlerden geçtiğini ve ilgili düzenlemelere uygun olduğunu simgelemektedir. Uygunluk işareti olarak Sırbistan'ın kullandığı yerel işaret veya CE işareti kullanılabilir. Sırbistan'ın yerel işareti, ürünün teknik gerekleri karşıladığını ve gerekli uygunluk sürecinden geçtiğini belirtmektedir. İşaret büyük `A` harfinin eşkenar üçgenin üç köşesinde yer almasından oluşmaktadır. İşaretin ürüne görünebilir şekilde konması gerekmektedir, eğer ürüne iliştirilmesi mümkün değilse paketine eklenmeli ve ürünün yanında verilen dokümanlarda da belirtilmelidir.

AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

Sırbistan, büyük ölçüde AB ile uyumlu işaretleme ve etiketleme düzenlemesine sahiptir. Ancak, ihracatçıların, yerel pazara sunulacak herhangi bir ürünü göndermeden önce Sırp ithalatçılarından gerekli şartları teyit etmelerinde fayda görülmektedir. Sırbistan'a yapılan tüm ithalatlar; ürünün adı, üreticinin veya ithalatçının tam adresi, menşei ülke, net miktar / ağırlık / hacim, içerikler, depolama şekli (nakliye, bakım kullanımı) ve ilgili tüketici uyarıları bilgilerini içermelidir. Teknik açıdan daha karmaşık olan ürünlere ise, kullanım talimatı, üreticinin özellikleri, yetkili bakım ofislerinin bir listesi, garanti bilgileri de dâhil etmelidir. Tüm bilgiler Sırpça olmalı ve gümrükten çekilmeden önce her ürüne eklenmelidir. Tarım ürünleri için "Rulebook on Declaration, Labeling and Marketing of Food (RS Resmi Gazetesi No. 85/13 and No.101/13)" düzenlemesine göre özel etiketleme şartları geçerlidir. Bu yönetmeliğe göre, hem perakende hem de toplu paketlenmiş gıdalarda bir etiket bulunmalı ve belirtilen bilgileri içermelidir: son kullanma tarihi, gıda katkı maddelerinin türü ve içeriği, eklenen vitaminlerin, minerallerin ve ürünün zenginleştirilmesi için eklenen diğer bileşenlerin türü ve içeriği, besin değeri.